

กรมการแพทย์เตือนระวังแมลงด้วงก้นกระดก ทำให้ผิวหนังอักเสบ แต่ป้องกันและรักษาได้

หมอเตือนพิษจากด้วงก้นกระดก ทำให้เกิดผื่นระคายเคืองแดงคัน ถ้ามีอาการ โรคติดเชื้อรุนแรงควรไปพบแพทย์ ไม่ควรรักษาด้วยตนเอง ระบุพิษจากแมลงด้วงก้นกระดกไม่ทำให้มีอันตรายถึงชีวิต แนะนำเฝ้าระวังระวังมากเกินไป

นายแพทย์ธีรพล โทพินชานนท์ อธิบดีกรมการแพทย์ เปิดเผยว่า จากกรณีที่มีการแชร์ภาพผิวหนังอักเสบจากแมลงก้นแหลมชนิดหนึ่ง ใน สื่อสังคมออนไลน์ ยิ่งแชร์กันมาก ความรุนแรงของโรคก็จะดูเหมือนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนมีข่าวถึงกับว่า แมลงชนิดนี้ทำให้เสียชีวิต กรมการแพทย์ โดยสถาบันโรคผิวหนังให้ข้อมูลเกี่ยวกับ แมลงด้วงก้นกระดก และโรคผิวหนังอักเสบจากแมลงด้วงก้นกระดก ว่า อาการผิวหนังอักเสบจากแมลงด้วงก้นกระดกเกิดจากการสัมผัสสาร *ฟิเดอริน (Paederin)* จากตัวแมลงก้นกระดกสารนี้มีฤทธิ์เป็นกรดอ่อน เมื่อด้วงก้นกระดกมาเกาะตามร่างกายแล้วผลอบปิด หรือบีบทำให้แมลงท้องแตกและสัมผัสกับสารพิษนั้น อาการจะมากหรือน้อยขึ้นกับปริมาณสารพิษที่สัมผัส พิษจากด้วงก้นกระดก ทำให้เกิดผื่นระคายเคืองแดงคัน ถ้าสัมผัสสารพิษจำนวนมากจะเป็นหนอง ผื่นวางเรียงตัวเป็นแนวยาว เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ถ้ามีอาการ โรคติดเชื้อรุนแรงควรไปพบแพทย์ ไม่ควรรักษาด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามพิษจากแมลงด้วงก้นกระดกไม่ทำให้มีอันตรายถึงชีวิต ขอให้ประชาชนอย่าวิตกกังวลมากเกินไป

แพทย์หญิงมิ่งขวัญ วิชัยดิษฐ ผู้อำนวยการสถาบันโรคผิวหนัง กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับแมลงด้วงก้นกระดกว่า แมลงนี้มีชื่อเรียกทั่วไปว่า **ด้วงก้นกระดก** ชื่อเรียกอื่น ๆ คือ แมลงก้นกระดก ด้วงปีกสั้น ด้วงก้นงอน ด้วงกรด หรือแมลงเฟรชชี(เพราะพบบ่อยในหมู่นักศึกษาใหม่ที่อยู่อปีแรก) เป็นต้น แมลงชนิดนี้มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Paederus fuscipes* Curtis และมีชื่อสามัญภาษาอังกฤษว่า Rove beetles ตัวเต็มวัยมีสีดำสลับส้ม ยาวประมาณ 5-7 มิลลิเมตร หัวสีดำ ออกส่วนหน้าแบนยาว ส่วนท้องมี 6 ปล้อง 4 ปล้องแรกสีส้มอมน้ำตาล ส่วนที่เหลือสีดำ ขาทั้ง 3 คู่มีสีน้ำตาลแดงปีกแข็งด้านบนสีน้ำเงินเข้มและปีกอ่อนข้างใต้ เป็นแมลงที่มีอายุอยู่ได้ยาวนาน มีความว่องไว ไต่ไปตามต้นข้าว บินได้เร็วและว่องไว เวลาวิ่งจะยกปลายท้องตั้งขึ้นคล้ายแมงป่องจนเรียกว่า “ด้วงก้นกระดก”

ด้วงก้นกระดกจะมีสารพิษชื่อว่า ฟิเดอริน (Paederin) สารชนิดนี้มีฤทธิ์เป็นกรดอ่อนสามารถทำลายเซลล์เนื้อเยื่อผิวหนังได้ ด้วง 1 ตัว จะมีสารพิษอยู่ในตัวประมาณร้อยละ 0.025 ของน้ำหนักตัว โดยตัวเมียจะมีปริมาณสารพิษมากกว่าตัวผู้มาก ทำให้อาจเป็นเหตุให้เข้าใจผิดได้ว่า แมลงชนิดนี้ไม่มีอันตรายมาก หากเคยโดนด้วงตัวผู้ ซึ่งผู้โดนจะไม่ค่อยมีอาการ เนื่องจากมีสารพิษจำนวนน้อย

อาการผิวหนังอักเสบจากด้วงก้นกระดกเกิดจากการสัมผัสสารฟิเดอริน ซึ่งมักเกิดจากการที่มีแมลงมาเกาะตามร่างกายแล้วผลอบปิด หรือบีบทำให้แมลงท้องแตกและสัมผัสกับสารพิษนั้น อาการจะมากหรือน้อยขึ้นกับปริมาณสารพิษที่สัมผัส โดยอาการจะไม่ได้เกิดขึ้นทันที แต่จะมีอาการหลังสัมผัสแล้วประมาณ 8-12 ชั่วโมง ทำให้อาจจะไม่ได้ประวัติกการสัมผัสแมลงที่ชัดเจนจากผู้ป่วย

รอยโรค พบมากบริเวณนอกร่มผ้า โดยมีลักษณะเป็นผื่นแดงหรือเป็นรอยไหม้ รูปร่างมักเป็นทางยาว ทิศทางหลากหลาย(ตามรอยปิด) ผื่นมีขอบเขตชัดเจน ในระยะต่อมาจะมีตุ่มน้ำพองใสและตุ่มหนองขนาดเล็กเกิดขึ้นตามมาในเวลา 2-3 วัน อาการคันมีไม่มากนัก แต่มักมีอาการแสบร้อนร่วมด้วย เมื่อสัมผัสกับสารพีเคอรีนในบริเวณรอยพับต่าง ๆ อาทิ พับข้อศอก ข้อเข่า มักกระจายไปสัมผัสทั้งสองด้าน จะเกิดผื่นสองผื่นที่ลักษณะคล้ายกันในแต่ละด้าน เป็น mirror images หรือ kissing lesions หากสารพีเคอรีนกระจายถูกบริเวณดวงตา ก็จะเกิดอาการตาบวมแดงและอาจทำให้ตาบอดได้ อาการที่ตา นี้ มีชื่อเรียกเฉพาะว่า “ตาอักเสบแบบไนโรบี” (Nairobi eye” or “Nairobi conjunctivitis”) เพราะแมลงเหล่านี้ก็พบได้บ่อยแถวแอฟริกาด้วยเช่นกัน

ผื่นบริเวณใบหน้า รอบดวงตา หรือบริเวณผิวหนังอ่อน มักจะมีอาการรุนแรงมากกว่าที่อื่น ส่วนบริเวณฝ่ามือซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นที่สัมผัสสารพิษเป็นแห่งแรก กลับไม่ค่อยมีอาการเนื่องจากบริเวณนี้มีผิวหนังหนากว่าผิวหนังส่วนอื่น

คุณหมอมิ่งขวัญ กล่าวเพิ่มเติมว่า อาการอักเสบเหล่านี้จะหายไปในเวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ โดยอาจจะมีรอยดำหลังการอักเสบได้ในระยะสั้นๆ แต่มักจะไม่เป็นแผลเป็น โดยทั่วไป อาการจะไม่รุนแรง และไม่มีอาการระบบอื่น นอกจากตาและผิวหนัง ยกเว้นในรายที่ได้รับพิษจำนวนมาก หรือมีอาการแพ้รุนแรง ก็จะมีไข้สูง และอาการทางระบบหายใจได้
